

Aktualności MSSF

W tym numerze:

- 2 Niestabilność finansowa**
Konsekwencje księgowe
- 4 Grupa ds. wdrażania nowego standardu dotyczącego przychodów**
Styczniowe posiedzenie
- 6 MSSF w UE**
Dobry pomysł?
- 7 Wiadomości z Cannon Street**
Inicjatywa w sprawie ujawniania informacji
Świadczenia pracownicze
- 9 Pytania i odpowiedzi**
„W” jak wystawiona opcja sprzedaży
- 12 Z przymrużeniem oka...**

Aby uzyskać dalsze informacje lub zaprenumerować biuletyn, skontaktuj się z nami pod adresem corporatereporting@uk.pwc.com lub zarejestruj się przez internet.

Niestabilność finansowa – już na zawsze?

Styczeń odznaczał się dalszą niestabilnością finansową. Przyjrzyjmy się, co to oznacza dla sprawozdawczości na koniec roku.

Ostatnie miesiące odznaczały się zwiększoną niestabilnością na rynkach światowych, spadającymi cenami ropy, niepokojem politycznym i słabszym niż oczekiwane ożywieniem w strefie euro. Niestabilność przejawia się w wielu sferach – kursy walut, ceny surowców czy stopy procentowe – i często oznacza zmienność rachunku zysków i strat.

Aktualna sytuacja gospodarcza skłania wiele osób do pytań przy sporządzaniu sprawozdań finansowych na koniec roku. Przyjrzyjmy się niektórym z najważniejszych kwestii.

Kursy walut

Kursy walut nie schodziły z nagłówek wiadomości. W ostatnim czasie frank szwajcarski został ‘uwolniony’ od kursu euro, co spowodowało usunięcie górnego pułapu kursu wprowadzonego kilka lat temu. Wyjazd na narty nagle stał się dla wielu osób dużo droższy, ale co ważniejsze, ceny szwajcarskich akcji odnotowały znaczący spadek. Rubel rosyjski zmierza natomiast w przeciwnym kierunku, do czego w znacznym stopniu przyczyniają się spadające ceny ropy. Spowodowało to wzrost stóp procentowych i bessę na rosyjskim rynku akcji.

Tym niemniej MSR 21 wymaga zastosowania kursów natychmiastowych (spot) na dzień 31 grudnia. Dla przykładu, jednostki szwajcarskie muszą zastanowić się, czy nie uznać ostatnich wahań kursów walut za zdarzenie po dacie bilansu i ocenić, jakie ujawnienia zaprezentują w tym zakresie.

Zarządzanie ryzykiem

Zawirowania w środowisku gospodarczym wpływają nie tylko na waluty.

Pociągają one za sobą skutki w innych dziedzinach, takie jak spadek przychodów w branży ropy naftowej i gazu czy zmiany kosztów produkcji w innych sektorach.

Niektórzy mogą rozważać zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń w celu zminimalizowania wahań w sprawozdaniach finansowych. Może to ograniczyć ekspozycję, ale rachunkowość zabezpieczeń należy zastosować perspektywnie. Dobrze znane są też jej wymogi dokumentacyjne. W związku z tym jednostki nie będą w stanie odroczyć w czasie tej niestabilności, jeśli w 2014 r. nie ustanowiły relacji zabezpieczenia. Istnieje także ryzyko, że dotychczasowe relacje zabezpieczenia mogą przestać być efektywne, co uniemożliwi dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń.

Ujemne stopy procentowe

Ujemne ‘realne’ stopy procentowe powróciły jako temat dyskusji w kontekście kryzysu gospodarczego. Choć nie jest to zjawisko nowe, nowością jest skala, w jakiej go dziś doświadczamy. Najbardziej dobitnym przykładem jest decyzja Europejskiego Banku Centralnego (EBC) z września 2014 r. o obniżeniu stopy depozytu w banku centralnym do -0,2%, czyli o obciążaniu banków za utrzymywanie depozytów overnight. Ale co tak naprawdę oznacza „ujemne” oprocentowanie – czy to jest jeszcze oprocentowanie?

Nad tym właśnie zastanawiał się Komitet ds. Interpretacji (KI). Komitet potwierdził w tym miesiącu, że odsetki z ujemnego oprocentowania aktywów finansowych nie spełniają definicji przychodów z tytułu odsetek wg MSR 18, ponieważ stanowią wpływy brutto, a nie wpływy brutto, korzyści gospodarczych. Ujemne odsetki należy więc przedstawić w odpowiedniej kategorii kosztów. Zachęca się jednostki do ujawnienia, w jakiej pozycji wykazały ujemne odsetki i w jakiej kwocie. Ostateczna decyzja KI w sprawie porządku jego prac ma zapaść w lutym 2015 r.

Stopa dyskonta

Stopa dyskonta powinna odzwierciedlać warunki panujące na koniec roku. Jej zmienność po końcu roku stanowi zdarzenie po dacie bilansu niewymagające korekty (podobnie jak zmiany kursów walutowych), jednak powinna być poparta ujawnieniami dotyczącymi wrażliwości.

Co jednak ujemna stopa procentowa oznacza dla stopy dyskonta? Czy ma sens wycenianie długoterminowej rezerwy, która ma zostać rozliczona w kwocie 90 jw za 30 lat, w wysokości 100 jw w dzisiejszym bilansie? Wydaje się to mało prawdopodobne. W długim okresie ujemnym stopom procentowym prawdopodobnie towarzyszyć będzie deflacja, co ograniczy stopień, w jakim realne stopy będą ujemne. Należy też pamiętać, że stopa dyskonta powinna odzwierciedlać zarówno ryzyko związane z zobowiązaniem, jak i jego wartość w czasie.

Utrata wartości

Wszystkie te nieszczęścia mogą stanowić przesłanki utraty wartości i wymagać dodatkowych analiz pod kątem utraty wartości w odniesieniu do aktywów niefinansowych. Panujące spowolnienie gospodarcze oznacza, że aktywa i przedsięwzięcia w wielu krajach będą generować mniejsze od oczekiwanych przepływy pieniężne, zwiększając tym samym prawdopodobieństwo, że konieczne będzie ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości.

Jeśli wyniki testów pod kątem utraty wartości wskazują, że prawie do niej doszło, zapewne należy przywrócić metodologię. Po pierwsze – i najważniejsze – przepływy pieniężne powinny być skorygowane o ryzyko. Pojedynczy szacunek punktowy nie jest skorygowany o ryzyko. Jeśli stosowany jest pojedynczy zestaw przepływów pieniężnych, adekwatne ryzyko powinno być uwzględnione w stopie dyskonta.

Ponadto wartość bilansowa ośrodka wypracowującego środki pieniężne powinna być spójna ze sposobem określania wartości odzyskiwalnej. Uwzględnia się tylko te aktywa, które generują przyszłe przepływy pieniężne użyte do określenia wartości użytkowej. Zobowiązań nie uwzględnia się, chyba że bez ich uwzględnienia nie da się określić wartości odzyskiwalnej.

Jeśli po analizie nadal okazuje się, że do utraty wartości nie doszło, ale była ona blisko, konieczne jest ujawnienie dodatkowych informacji, w tym o wrażliwości kluczowych założeń. Utrata wartości jest zawsze gorącym tematem dla organów nadzoru, więc ujawniane informacje powinny być przejrzyste.

Więcej informacji można znaleźć w publikacji [5 najważniejszych odpowiedzi, jak przeprowadzać przegląd aktywów niefinansowych pod kątem utraty wartości](#).

Grupa ds. wdrożenia nowego standardu dotyczącego przychodów skraca listę problemów wdrożeniowych

Grupa ds. wdrożenia standardu dotyczącego przychodów (ang. Transition Resource Group, TRG) zebrała się w tym miesiącu po raz trzeci, aby przedyskutować problemy wdrożeniowe dotyczące nowego standardu w sprawie przychodów.

W miarę jak wydłuża się lista potencjalnych problemów wdrożeniowych dotyczących wspólnego standardu RMSR (ang. IASB) i RSRF (ang. FASB) (Rady) w sprawie przychodów, nie widać końca prac TRG. Pewnych trudności wdrożeniowych można było oczekiwać, biorąc pod uwagę skalę zmian, ale wydłużająca się lista tych trudności rodzi niepewność dla sporządzających sprawozdania finansowe, co do potencjalnego wpływu na datę wejścia w życie standardu.

Pracownicy Rad przedstawili aktualny stan prac w kilku kwestiach omawianych na poprzednich spotkaniach. Podczas lutowego wspólnego posiedzenia Rad oczekuje się dalszych dyskusji, w tym na temat wyników toczących się konsultacji w sprawie licencji i identyfikacji towarów lub usług, które można wydzielić.

Konsultacje RSRF z interesariuszami dotyczące potencjalnego opóźnienia daty wejścia w życie nadal trwają. Oczekuje się, że w drugim kwartale 2015 r. zostaną ogłoszone ich wyniki. RMSR natomiast nadal debatuje, ale nie wskazała, czy odroczenie będzie możliwe w ramach MSSF.

Najważniejsze punkty styczniowego posiedzenia

Na posiedzeniu w styczniu TRG omówiła jedenaście nowych zagadnień. Niektóre z nich przełożą się prawdopodobnie na dalsze dyskusje w ramach TRG lub samych Rad. Wskazano natomiast następujące cztery obszary jako potencjalnie wymagające dalszych działań:

Identyfikacja przyrzeczonych towarów lub usług

Niektóre osoby kwestionowały, czy nowy standard doprowadzi do identyfikacji większej ilości towarów lub usług przyrzeczonych w porównaniu z dotychczasową praktyką. W szczególności w uzasadnieniu wniosków stwierdza się, że jednostka nie jest wyłączona z ujmowania rachunkowego obowiązków, które są „symboliczne lub nieistotny”. Kwestia ta zwróciła uwagę sporządzających sprawozdania finansowe według zasad US GAAP. Obecnie zasady te zezwalają na ujmowanie w całości przychodów, jeśli pozostały obowiązek jest nieistotny lub symboliczny.

Członkowie TRG odnotowali, że ich zdaniem nowe wytyczne nie będą wymagać ujęcia znacznie większej ilości obowiązków wykonania świadczenia niż ma to miejsce w dotychczasowej praktyce, za wyjątkiem pewnych obietnic ujmowanych jako marketingowe według zasad US GAAP. Członkowie TRG ostrzegli, że należy starannie rozważyć potencjalne, niezamierzone konsekwencje, jeśli Rady zdecydowałyby się uwzględnić w wytycznych standardu wyłączenie jednostki z obowiązku rachunkowości nieistotnych lub symbolicznych obowiązków wykonania świadczenia.

Zapłata niegotówkowa

Nowy standard wymaga, by jednostki wyceniały wartość godziwą zapłaty innej niż gotówkowa

(np. w postaci instrumentów kapitałowych lub reklamy) oraz uwzględniały ją w cenie transakcyjnej. Niektórzy kwestionowali, czy standard jest jasny w kwestii daty wyceny zapłaty niegotówkowej oraz sposobu stosowania ograniczenia dotyczącego zapłaty zmiennej. Członkowie TRG wyrazili szereg poglądów, a niektórzy zasugerowali, że pomocne byłoby doprecyzowanie standardu w tej kwestii.

Modyfikacje umowy w okresie przejściowym

Nowy standard wymaga od jednostek, by przeanalizowały wszelkie modyfikacje umów w toku od momentu zawarcia umowy aż do daty początkowego zastosowania standardu. Niektórzy zauważyli, że korzyści z wprowadzenia tego wymogu nie uzasadniają jego kosztu i zwrócili się do rad o rozważenie możliwości zwolnienia z niego ze względów praktycznych w okresie przejściowym. Wielu członków TRG poparło ten pomysł, ale dyskusja nad możliwą formą tej ulgi była ograniczona.

Ściągalność

Kilku członków TRG zauważyło, że wytyczne dotyczące umów, w przypadku których ściągalność nie jest prawdopodobna, w pewnych okolicznościach nie odzwierciedlają treści ekonomicznej. Dla przykładu, rozważmy pięcioletnią umowę na usługi z klientem o słabej zdolności kredytowej, w ramach której usługi są świadczone, a wynagrodzenie pobierane co miesiąc. Niektórzy członkowie TRG zauważyli, że standard można interpretować jako zakaz ujmowania przychodów do momentu rozwiązania umowy, braku obowiązków dalszego wykonywania świadczenia (na koniec 5-letniego okresu umowy) lub uprawdopodobnienia ściągalności całej ceny transakcji. Rady mogą rozważyć możliwość dalszych dyskusji lub konsultacji.

Inne tematy dyskusji

Omówiono następujące inne kwestie, co do których nie przewiduje się jednak dalszych działań:

- obowiązek pozostawania w gotowości;
- koszty pozyskania umowy;
- zmienne płatności na rzecz klientów i poziom, od jakiego stosuje się ograniczenie dotyczące zapłaty zmiennej; oraz
- islamskie transakcje finansowe.

Tematy przyszłego posiedzenia TRG

TRG rozpoczęła dyskusje dotyczące trzech nowych zagadnień. Pracownicy nie zakończyli jeszcze swoich analiz i gromadzili jedynie wstępne opinie w następujących sprawach:

- istotne prawa, w tym ich rachunkowość po wykonaniu prawa;
- stosowanie wytycznych o zapłacie należnej klientowi; oraz
- identyfikacja i rachunkowość znaczących składników finansowania.

Następne kroki

Następne kroki będą znane po wspólnym posiedzeniu rad w lutym, na którym rady omówią potencjalne działania dotyczące niektórych kwestii zgłoszonych przez TRG do tej pory. Wygląda na to, że na dalsze informacje, czy obowiązkowe przyjęcie zostanie odroczone – przynajmniej dla sporządzających sprawozdania finansowe w USA – musimy poczekać do drugiego kwartału.

Więcej informacji znajduje się w pełnej wersji podsumowania styczniowego posiedzenia TRG w naszym biuletynie *In Transition*.

Czy UE naprawdę wierzy w MSSF?

Czy UE nadal uważa, że przyjęcie MSSF było dobrym pomysłem? Christopher Nobes, profesor rachunkowości na uniwersytetach w Londynie i Sydney przygląda się tej kwestii.

Artykuł opublikowany przez World Watch. Aby przeczytać cały artykuł, kliknij na [link](#).

Unijne rozporządzenie z 2002 r. nałożyło na spółki giełdowe od 2005 r. wymóg sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej przyjętych przez UE. Rozporządzenie to było tak naprawdę przyznaniem się, że próby ujednoczenia rachunkowości poprzez prawo krajowe nie powiodły się.

Nowe zasady wprowadziły nadrzędność MSSF przyjętych przez UE nad wymogami prawa krajowego. Chodziło o poprawę porównywalności sprawozdań w celu wzmocnienia rynków kapitałowych. Rozporządzenie zezwalało również państwom członkowskim na dobrowolne lub obowiązkowe rozszerzenie wymogu stosowania MSSF na jednostkowe sprawozdania finansowe. W Wielkiej Brytanii i Holandii wprowadzono taki wymóg, natomiast np. we Francji i Hiszpanii – nie.

Ze względów politycznych i prawnych każdy nowy MSSF lub jego nowelizacja musi przejść przez unijną machinę tłumaczenia i zatwierdzenia. Czasami może to potrwać dobrze ponad rok – a nawet wtedy zatwierdzenie może nie być całkowite (np. MSR 39 Instrumenty finansowe).

Gdziekolwiek elementy – lub cała koncepcja – MSSF były krytykowane. Częściowo z tego powodu, a częściowo dlatego, że dobrą współczesną praktyką jest przeprowadzanie przeglądów powdrożeniowych, UE opublikowała dokument konsultacyjny z terminem nadsyłania uwag przypadającym w listopadzie 2014 r.

W ramach konsultacji szukano odpowiedzi na pytania takie jak to, czy MSSF poprawiły jakość sprawozdawczości finansowej i czy mechanizm zatwierdzania działa właściwie.

W tej pierwszej kwestii przeprowadzono już wiele badań, które Instytut Biegłych Księgowych Anglii i Walii (ICAEW) podsumował niedawno w swojej publikacji.

W sumie z badań wynika, że MSSF poprawiły porównywalność w skali międzynarodowej i obniżyły koszt kapitału. Czy wyniki konsultacji unijnych to potwierdziły?

Podsumowanie odpowiedzi

Przeważająca większość odpowiedzi jest korzystna dla MSSF. Spośród respondentów, którzy dali jasną odpowiedź, 93% ma pozytywny stosunek do MSSF. To wyjątkowo wysokie poparcie.

Bardzo duży odsetek wszelkiego rodzaju respondentów uważa, że MSSF poprawiły porównywalność – nawet w skali ich własnego kraju.

Niemal wszyscy respondenci stwierdzili, że uzasadnienie rozporządzenia pozostaje w mocy i że samo rozporządzenie przyczyniło się do dalszej harmonizacji. Istnieje też znaczące

poparcie dla rozszerzenia jego zakresu na różne sposoby.

Powszechne poparcie uzyskał też dotychczasowy proces zatwierdzania standardów przez UE. Niektórzy z respondentów narzekali jednak na jego długotrwałość, a inni zasugerowali usunięcie kryterium „europejskiego dobra publicznego” ze względu na jego mglistość. Część osób ostrzegła przed mnożeniem kryteriów, które może rodzić ryzyko braku przyjęcia.

Wniosek

Nie ma chyba wielkiego apetytu w Komisji – czy w większości państw członkowskich – na znaczące zmiany rozporządzenia MSR. Bo jaka byłaby alternatywa? Zasady US GAAP są zbyt szczegółowe i politycznie nie do przyjęcia, podczas gdy standardy europejskie stałyby się polem gry dla rządów krajowych.

Reasumując, wyniki konsultacji wskazują, że Komisja może pogratulować sobie rozporządzenia i dowodzą, że nie ma znaczącego zapotrzebowania na zmiany. Tak trzymać!

Wiadomości z Cannon Street

Inicjatywa w sprawie ujawniania informacji

Osiągnięto dwa ważne kamienie milowe: w grudniu ubiegłego roku opublikowano zmiany o wąskim zakresie do MSR 1 obowiązujące od 1 stycznia 2016 oraz projekt standardu (ang. exposure draft - ED) w sprawie zmian o wąskim zakresie do MSR 7. RMSR zebrała się w styczniu i omówiła na sesji informacyjnej stan zaawansowania innych podprojektów w ramach inicjatywy w sprawie ujawniania informacji.

Istotność

RMSR planuje opublikowanie deklaracji w sprawie praktyki (ang. practice statement) w drugim kwartale 2015 r. Dokument do dyskusji w sprawie zasad ujawniania informacji będzie zawierał również rozdział o istotności.

Zasady ujawniania informacji

Dokument do dyskusji w sprawie zasad ujawniania informacji jest zaplanowany na połowę 2015 r. Oczekuje się, że będzie dotyczyć spójności, formatu informacji dodatkowej, odsyłaczy, celu głównej części sprawozdania finansowego oraz informacji dodatkowej, a także zasad komunikacji. Niektóre tematy, np. struktura głównej części sprawozdania finansowego, mają być uwzględnione w ramach projektu sprawozdawczości wyników (który oficjalnie nie jest częścią inicjatywy w sprawie ujawniania informacji).

Przegląd dotychczasowych wymogów w zakresie ujawnień

Z pomocą innych instytucji stanowiących standardy prowadzony jest obecnie przegląd MSR 1, MSR 7 i MSR 8. RMSR nadal planuje przeprowadzenie przeglądu wymogów w zakresie ujawniania informacji w dotychczasowych standardach, w celu zidentyfikowania i oceny ewentualnych sprzeczności, powielania i nakładania się zagadnień. Nie opublikowano dotychczas harmonogramu tego przeglądu.

Sprawozdawczość cyfrowa

RMSR po raz pierwszy uwzględniła w projekcie standardu (ED) MSR 7 wydanym w grudniu

proponowane zmiany Taksonomii MSSF¹. RMSR poprosiła o komentarze, czy i w jakiej formie proponowane zmiany Taksonomii MSSF powinny być w przyszłości uwzględniane w projektach standardów.

Zmiana zachowań

Założeniem (i nadzieją) RMSR jest doprowadzenie do zmiany zachowań użytkowników, która spowoduje, że ujawniane będzie więcej informacji istotnych, mniej – nieistotnych, a także ogólna poprawa komunikacji.

Oczekuje się, że taka zmiana sposobu myślenia doprowadzi do poprawy efektywności ujawnień. Ta część projektu może być najtrudniejsza do zrealizowania, jako że wymogi w zakresie ujawniania informacji oparte na celu ujawnienia w sposób nieunikniony prowadzą do różnych interpretacji przez użytkowników.

Dyskusje RMSR na temat świadczeń pracowniczych

KIMSF 14 i pułap aktywów

RMSR wstępnie zgodziła się na zmianę KIMSF 14, polegającą na objaśnieniu, że jednostka nie powinna ujmować nadwyżki jako składnika aktywów, jeśli inny podmiot (np. powiernik) jest władny jednostronnie wykorzystać nadwyżkę do innych celów. Możliwość jednostronnego podjęcia decyzji o kupnie obligacji rentowych lub innych decyzji inwestycyjnych bez zmiany obietnicy emerytury świadczy o byciu władnym do podejmowania decyzji inwestycyjnych, a zatem jest czymś innym niż uprawnienia do likwidacji programu czy do wykorzystania nadwyżki w celu zwiększenia świadczeń.

W przypadku, gdy program podlega minimalnym wymaganiom w zakresie finansowania, może to prowadzić do sytuacji, w której większa liczba pracodawców będzie musiała wykazać dodatkowe zobowiązania z tytułu przyszłych składek wymaganych w odniesieniu do przeszłego zatrudnienia.

MSR 19 i rozliczenia

RMSR postanowiła również wstępnie wprowadzić zmianę do MSR 19, polegającą na objaśnieniu, że zysk lub stratę z rozliczenia lub koszty przeszłego zatrudnienia należy obliczać i ujmować w wyniku finansowym w przypadku, gdy koszty zostaną pokryte z nieujętej nadwyżki. Proponowane zmiany obejmują też objaśnienie, że koszty bieżącego zatrudnienia i odsetki netto za pozostały okres należy określać stosując założenia przyjęte w odniesieniu do aktualizacji wyceny, zaś odsetki netto należy obliczać na podstawie zobowiązania (składnika aktywów) netto z tytułu określonych świadczeń po zmianie programu.

Publikacji projektu tej nowelizacji (ED) oczekuje się w drugim kwartale 2015 r.

¹ zbiór plików w formacie XBRL, odzwierciedlających aktualne przepisy MSSF publikowane przez RMSR – przyp. tłum.

Alfabet MSSF: „W” jak „wystawiona opcja sprzedaży”

Dr Holger Meurer z Działu Doradztwa Księgowego PwC wyjaśnia, dlaczego wystawiona przez jednostkę opcja sprzedaży na jej własne instrumenty kapitałowe nie jest zwykłym instrumentem pochodnym.

Kierownictwo zawsze szuka sposobów przyciągnięcia potencjalnych akcjonariuszy. Jednym z tych sposobów jest zaoferowanie im swoistego „spadochronu” – prawa do zwrotu jednostce posiadanych przez nich akcji.

Z perspektywy jednostki obowiązek odkupienia własnych instrumentów kapitałowych czy to na żądanie osoby trzeciej (wystawiona opcja sprzedaży), czy to ze względu na wiążącą umowę (kontrakt terminowy forward) na pierwszy rzut oka wygląda po prostu na instrument pochodny, który należy wyceniać w wartości godziwej.

To tylko połowa prawdy...

Podstawy

Ujmowanie zobowiązania z tytułu wykupu

MSR 32 stwierdza, że umowa, która nakłada na jednostkę obowiązek odkupu jej własnych instrumentów kapitałowych, rodzi zobowiązanie finansowe w wysokości wartości bieżącej ceny wykupu (np. ceny odkupu kontraktu forward lub ceny realizacji opcji). Dzieje się tak nawet wtedy, gdy instrument pochodny sam w sobie jest instrumentem kapitałowym.

Uzasadnieniem dla takiego ujęcia księgowego jest ujęcie instrumentu pochodnego w taki sposób, jak gdyby przyszła transakcja już wystąpiła. Bazowy instrument kapitałowy odlicza się od kapitałów. Wartość wykupu jest ujmowana jako zobowiązanie.

Wycena zobowiązania z tytułu wykupu

Zobowiązanie z tytułu wykupu wycenia się początkowo w wartości bieżącej ceny wykupu. W późniejszych okresach wycena jest dokonywana według zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Wycena zobowiązania z tytułu wykupu może stać się problematyczna, jeśli cena wykupu nie jest ceną stałą, ale opartą na pewnym wzorze (np. na wielkości EBITDA) lub na wartości godziwej. Wartość bilansową zobowiązania z tytułu wykupu należy okresowo korygować wraz ze zmianami ceny wykupu w czasie. Wartość bilansową koryguje się obliczając wartość bieżącą nowej kwoty wykupu według pierwotnej efektywnej stopy procentowej (zgodnie z wytycznymi MSR 39 AG8). Wszelkie różnice ujmuje się jako koszt finansowy w rachunku zysków i strat.

Wartość bilansową zobowiązania finansowego przenosi się do kapitałów, jeśli umowa wygasa bez realizacji.

Instrumenty z opcją sprzedaży (put) i udziały niekontrolujące

Instrumenty pochodne na akcjach dotyczących udziałów niekontrolujących

A jeśli instrumentem bazowym jest instrument kapitałowy jednostki zależnej nie przypadający na jednostkę dominującą (czyli udział niekontrolujący, ang. NCI)? Taka umowa również powoduje ujęcie zobowiązania z tytułu wykupu. I tutaj strona debetowa robi się szczególnie interesująca.

Księgowanie po stronie „Winien” zależy od tego, czy znacząca część ryzyka i korzyści z tytułu własności akcji będących instrumentem bazowym przechodzi na jednostkę dominującą. Jeśli tak, naszym zdaniem zobowiązanie z tytułu wykupu jest kompensowane z NCI (lub nie jest ujmowane, jeśli stanowi część połączenia jednostek gospodarczych). Do przeniesienia ryzyka i korzyści dochodzi np. w przypadku kontraktu terminowego forward o stałej cenie lub opcji sprzedaży po stałej cenie powiązanej z opcją kupna po stałej cenie.

Jeśli NCI zachowuje ryzyka i korzyści, zobowiązanie z tytułu wykupu zmniejsza kapitał NCI (czyli zyski zatrzymane). Wynikiem jest podwójne księgowanie po stronie „Ma” – jednostka przedstawia zobowiązanie z tytułu wykupu i NCI w kapitałach. NCI zachowuje ryzyka i korzyści na przykład w przypadku kontraktu terminowego forward na wartość godziwą.

Nie zapominaj o MSSF 12

MSSF 12 wymaga obszernych ujawnień dotyczących jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące. Wymogi paragrafu 12 MSSF 12 nie mają zastosowania, jeśli nie ujęto żadnych udziałów niekontrolujących. Nie oznacza to jednak, że postanowienia MSSF 12 można zignorować.

Jednostka nadal musi ujawnić charakter i zakres, w jakim prawa ochronne udziałów niekontrolujących mogą znacząco ograniczać jednostce możliwość dostępu do aktywów lub ich używania oraz rozliczania zobowiązań grupy (MSSF 12 par. 13 (b)).

Przykład

Przyjrzyjmy się następującemu przykładowi.

- Jednostka dominująca A nabywa 80% udział w jednostce zależnej B za 4.500 jw.
- Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki zależnej B wynosi 5.000 jw.
- Jednostka dominująca A i udziałowcy niekontrolujący jednostki B zawierają na datę nabycia umowę terminową dotyczącą zakupu pozostałych 20% udziałów w jednostce zależnej B po dwóch latach.
- Stopa dyskonta wynosi 10%.

Przypadek 1 – kontrakt terminowy o stałej cenie

Cena nabycia kontraktu terminowego forward jest ustalona na 1.100 jw. W związku z tym znacząca część ryzyka i korzyści z tytułu własności akcji będących instrumentem bazowym przechodzi na jednostkę dominującą.

Dt Aktywa netto	5.000 jw
Dt Wartość firmy	409 jw
Ct Zobowiązanie z tytułu wykupu	909 jw
Ct Środki pieniężne	4.500 jw

(zobowiązanie z tytułu wykupu = 1.100 jw / 1.1²)

Przypadek 2 – kontrakt terminowy na wartość godziwą

Terminowy zakup dotyczy wartości godziwej 20% udziału w jednostce zależnej B. Wartość godziwą udziału niekontrolującego szacuje się na 1.100 jw. W tym przypadku ryzyka i korzyści z tytułu własności zachowują udziały niekontrolujące.

Dt Aktywa netto	5.000 jw	
Dt Wartość firmy	500 jw	
	Ct NCI	1.000 jw
	Ct Środki pieniężne	4.500 jw

(NCI = 5.000 x 20%; metoda proporcjonalnego udziału)

Dt Jednostka dominująca	909 jw	
	Ct Zobowiązanie z tytułu wykupu	909 jw

... a co w przypadku instrumentów z opcją sprzedaży?

Niektóre instrumenty finansowe, często wystawiane przez spółki cywilne lub spółdzielnie, dają posiadaczowi instrumentu opcję sprzedaży (tj. żądania wykupu instrumentu przez wystawiającego za gotówkę). W pewnych okolicznościach, opisanych w MSR 32, par. 16A i 16B, takie instrumenty są klasyfikowane przez wystawcę jako instrumenty kapitałowe.

Jednakże instrumenty z opcją sprzedaży, które są klasyfikowane jako kapitał w sprawozdaniu finansowym jednostki zależnej będącej ich wystawcą, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej są zawsze klasyfikowane jako zobowiązania finansowe. Dzieje się tak dlatego, że RMSR postanowiła nie rozszerzać wyjątku określonego w paragrafach 16A i 16B MSR 32 na klasyfikację udziałów niekontrolujących (MSR 32 AG29A). Instrumenty takie ujmuje się jako zobowiązania finansowe od samego początku i nie ma możliwości wystąpienia udziałów niekontrolujących w kapitale (czyli podwójnego księgowania po stronie „Ma”).

Dzieje się nawet wtedy, gdy udziały niekontrolujące są narażone na znaczące ryzyka i korzyści z tytułu własności.

Debata KI

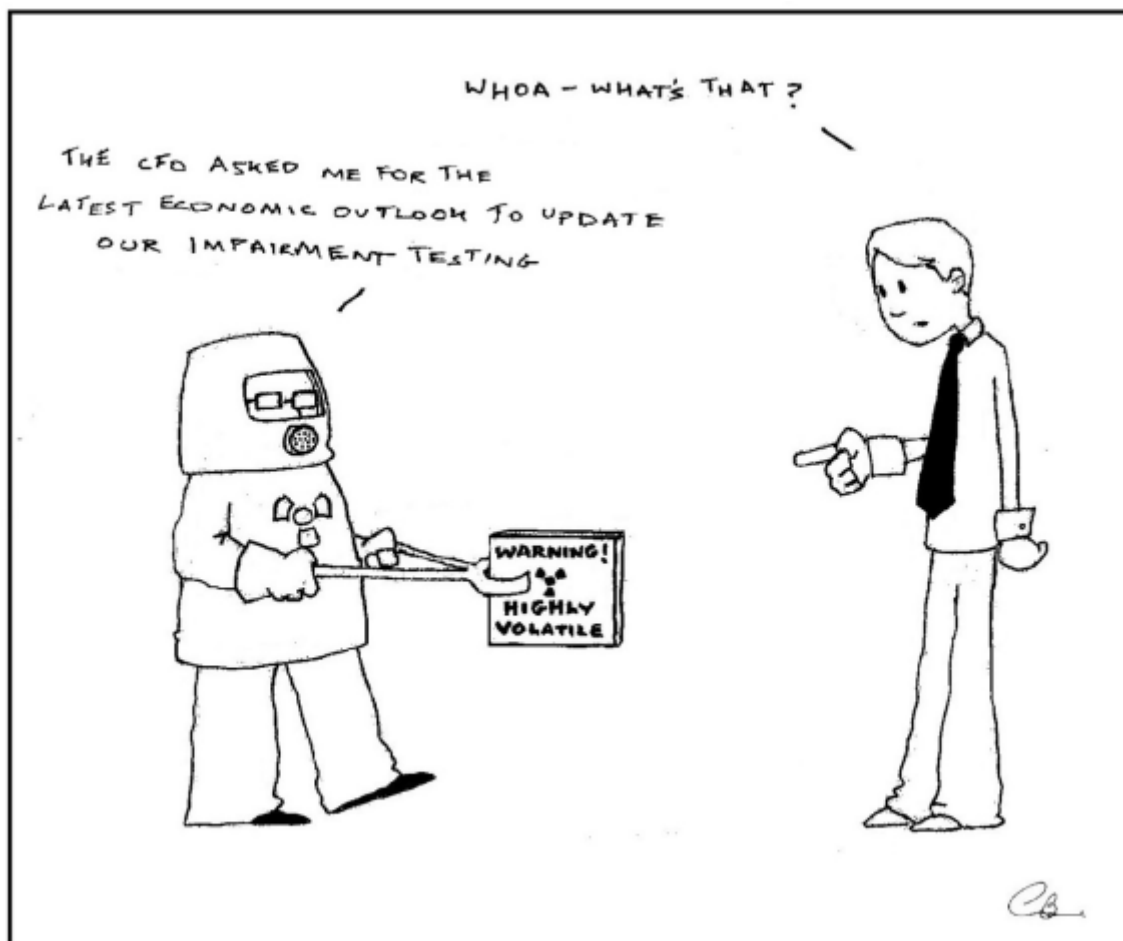
RMSR i Komitet ds. Interpretacji MSSF (KI) spędziły niezliczoną ilość godzin analizując rachunkowość późniejszych zmian w wycenie opcji sprzedaży wystawionych na rzecz udziałów niekontrolujących. Początkowo zaproponowano ujmowanie takich zmian w rachunku zysków i strat. Wiele osób argumentowało, że takie ujęcie nie ma sensu. Im lepsze wyniki ma jednostka, tym wyższe zobowiązanie i tym wyższe koszty ujęte w rachunku zysków i strat. Debata jeszcze się nie zakończyła.

Obecna praktyka księgowa jest niejednolita. Niektórzy ujmują późniejsze zmiany zobowiązania finansowego w wyniku finansowym, zgodnie z MSR 39 lub MSSF 9. Inni ujmują późniejsze zmiany zobowiązania finansowego jako transakcje kapitałowe (czyli transakcje z właścicielami działającymi jako właściciele jednostki) zgodnie z MSR 27 i MSSF 10.

Zapoznaj się z pojedynczą opinią na blogu [IFRS blog](#).

Z przymrużeniem oka...

Aby uzyskać dalszą pomoc w kwestiach technicznych związanych z MSSF prosimy o kontakt:

Połączenia jednostek gospodarczych i przyjęcie MSSF

mary.dolson@uk.pwc.com: Tel.: + 44 (0) 207 804 2930

Instrumenty finansowe i usługi finansowe

gail.l.tucker@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 117 923 4230

jessica.taurae@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 207 212 5700

gabriela.d.martinez@uk.pwc.com: Tel: + 44 (0) 207 804 4464

Zobowiązania, ujmowanie przychodów i inne zagadnienia

tony.m.debell@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 213 5336

richard.davis@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3238

a.allocco@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3722

Wydawca „Aktualności MSSF”

Andrea Allocco

a.allocco@uk.pwc.com: Tel: +44 (0) 207 212 3722

Niniejszy artykuł został opracowany w celach informacyjnych i stanowi jedynie ogólne wytyczne. Nie uwzględnia on celów, sytuacji finansowej ani potrzeb konkretnego czytelnika i nikt nie powinien działać na podstawie informacji zawartych w artykule przed uzyskaniem niezależnej porady profesjonalisty. Nie udziela się żadnego oświadczenia ani gwarancji (wyraźnej lub dorozumianej) co do dokładności lub kompletności informacji zawartych w artykule i – w zakresie dozwolonym prawem – PricewaterhouseCoopers LLP, jego członkowie, pracownicy i przedstawiciele nie biorą na siebie żadnych zobowiązań prawnych lub finansowych ani obowiązku staranności w odniesieniu do działań lub zaniechań Państwa lub dowolnej innej osoby na podstawie informacji zawartych w niniejszym artykule oraz wszelkich decyzji podejmowanych na jego podstawie.
© 2014 PricewaterhouseCoopers. Wszelkie prawa zastrzeżone. Nazwa „PricewaterhouseCoopers” odnosi się do sieci firm członkowskich PricewaterhouseCoopers International Limited, z których każda stanowi oddzielny i niezależny podmiot prawny.